

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KOMISIONERI PËR MBROJTJEN NGA DISKRIMINIMI

Nr. 696/2 Prot.

Tiranë, më 04.07.2023

V E N D I M

Nr. 116, Datë 04.07.2023

Mbështetur në Ligjin nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, pranë Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi është regjistruar ankesa nr. 116, datë 12.06.2023, e bërë nga znj. H.D kundër Institutit të Sigurimeve Shoqërore (ISSH), në të cilën pretendohet për diskriminim për shkak të “moshës”.

Në përfundim të shqyrtimit paraprak të ankesës, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

K O N S T A T O I:

I. Parashtrimi i fakteve sipas subjektit ankues.

Sipas shpjegimeve të dhëna, ankuesja në mes të tjerash informon se: *“Dosja ime shkon e vjen në Tiranë të cilët e lënë në fuqi vendimin e KRA Korçë dhe nuk i japin zgjidhje viteve 1982, 1984 dhe 1987 që kam qenë nga gjashtë muaj me leje lindje e cila ishte gjashtë muaj për kohën dhe sigurimet shoqërore nuk ma njohin.*

Kam bërë kërkesa e ankime në datë 06.07.2020, etj, dhe në të gjitha kërkoja të më njihej periudha e sigurimit për tre vitet me leje lindje: 1982, 1984 dhe 1987 nga gjashtë muaj të njihen të plota, mbasi për 6 muaj në punë kam realizuar mbi gjysmën e 230 ditëve pune që të llogariten të plota. Përgjigjet datë 01.10.2020, etj, nuk e pranojnë edhe pse vetë na orientojnë të ankimohemi për periudhën e tre viteve 1982, 1984, 1987 që të njohin vite të plota dhe baza e vlerësueshme të llogaritet me arsim të mesëm të provuara nga librezat e punës dhe certifikata familjare që kam lindur 3 fëmijë”.

Subjekti ankues, kërkon nga Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, konstatimin e diskriminimit dhe ti njihen edhe 1 vit, 8 muaj e 17 ditë vjetërsi sigurimi, periudha para vitit 1994

të përllogaritet me arsim të mesëm dhe shtesa me gjithë shtesa të përllogariten prej datës 06.07.2020.

II. Nga shqyrtimi paraprak i ankesës, u konstatua se:

Ligji 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë, bazuar në një listë jo shteruese shkaqesh, duke përcaktuar se: *“Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, gjuhën, shtetësinë, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, gjininë, identitetin gjinor, orientimin seksual, karakteristikat e seksit, jetesën me HIV/AIDS, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, pamjen e jashtme, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër”.*

Diskriminimi përkufizohet nga ligji 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, në nenin 3, pika 1, si: *“Diskriminim’ është çdo dallim, përjashtim, kufizim ose preferencë, bazuar në cilindo shkak të përmendur në nenin 1 të këtij ligji, që ka si qëllim ose pasojë pengesën ose bërjen të pamundur të ushtrimit në të njëjtën mënyrë me të tjerët të të drejtave e lirive themelore të njohura nga Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, si dhe nga ligjet në fuqi”.*

Mbrojtja nga diskriminimi, sipas nenit 7, të LMD-së, së ndryshuar, garantohet *ndaj çdo veprimi apo mosveprim* të autoriteteve publike ose personave fizikë a juridikë që marrin pjesë në jetën dhe sektorët *publikë apo privatë*, që krijojnë baza për mohimin e barazisë ndaj një personi apo grupi personash, ose që i ekspozon ata ndaj një trajtimi të padrejtë dhe jo të barabartë, kur ata ndodhen në rrethana të njëjta apo të ngjashme, në krahasim me persona të tjerë apo grupe personash.

Mbështetur në detyrimet ligjore të parashikuara në nenin 3 të Kushtetutës të Republikës së Shqipërisë në të cilën shteti merr masa për mbrojtjen e dinjitetit të njeriut dhe respektimin e lirive dhe të drejtave të tij, nenit 14 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, ligjin 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi synon respektimin me rigorozitet të parimit të barazisë përpara ligjit, barazi të shanseve dhe mundësive për të ushtruar të drejtat dhe liritë, si dhe zbatimin e efektshëm të politikave antidiskriminuese.

Nga shqyrtimi paraprak i parashtrimeve dhe dokumentacionit të depozituar nga ankuesja pranë Komisionerit, konstatohet se:

Ankuesja H.D, është e datëlindjes 06.07.1959. Nga aktet e administruara rezulton se, ankuesja ka dalë në pension në vitin 2020, duke iu përcaktuar masa e pensionit nga Drejtoria Rajonale e Sigurimeve Shoqërore Korçë. Për periudhën objekt i ankesës, H.D ka qenë e punësuar në Kooperativën Bujqësore Barmash, fshati Kamnik, Kolonjë.

Ankuesja e ka ankimuar përlllogaritjen e pensionit pranë strukturave rajonale të ankimit të sigurimeve shoqërore, por ka marrë përgjigje negative.

Në datën 19.04.2022, ankuesja ka paraqitur ankim në Komisionin Qendror të Ankimit, pranë ISSH. Me Vendimin nr. 856, datë 17.06.2022, Komisioni Qendror i Ankimit, pranë ISSH, ka vendosur:

1. Të rrëzojë kërkesën e H.D (me arsyetimin se, pretendimi për njohjen e periudhave të barrë lindjes për vitet 1982, 1984 dhe 1987 të paguara nga Kooperativa Bujqësore Barmash, fshati Kamnik dhe njohja e plotë e ditëve të punës për këto vite, është i pabazuar, pasi në regjistrin e KB Barmash, për vitin 1982 rezultojnë 122 ditë pune, për vitin 1984 – 142 ditë pune dhe për vitin 1987 – 123 ditë pune, të cilat janë përfshirë në llogaritjen e pensionit dhe për vitet 1982 dhe 1984 nuk disponohen bordero, ndërsa viti 1987 figuron me 123 ditë pune¹).
2. Të lërë në fuqi Vendimin e DRSSH Korçë dhe Vendimin nr. 318, datë 24.11.2021 të KRA Korçë (dërguar në rrugë postare me shkresën nr. 19, datë 07.03.2022).
3. Në bazë të nenit 86/3 të ligjit nr. 7703, datë 11.05.1993 “Për sigurimet shoqërore në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, H.D ka të drejtë të kundërshtojë brenda 45 ditëve me kërkesë padi në gjykatë vendimin e DRSSH Korçë, të lënë në fuqi nga KRA Korçë dhe KQA Tiranë.

Ankuesja deklaroi se, në lidhje me çështjen e njohjes së periudhave të barrë lindjes nuk ka paraqitur kërkesë padi në gjykatë.

Ankuesja ka paraqitur pranë Komisionerit ankesën objekt shqyrtimi, duke pretenduar se është diskriminuar nga ISSH, për shkak të moshës, dhe kërkon që t’i njihet si vjetërsi pune periudhat e viteve, 1982, 1984 dhe 1987.

Pasi shqyrtoi pretendimet dhe dokumentacionin e depozituar nga ankuesja Komisioneri vlerëson se, pretendimet e ankueses kanë të bëjnë me fushën e sigurimeve shoqërore, e cila rregullohet në bazë të ligjit nr. 7703, datë 11.05.1993 “Për sigurimet shoqërore në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar. Ankuesja, e cila që prej vitit 2020, ka dalë në pension, ka pretendime se strukturat përkatëse të sigurimeve shoqërore, nuk i kanë përlllogaritur drejtë dhe në bazë të ligjit masën e pensionit të pleqërisë, duke mos i’u njohur një periudhë prej një viti e tetë muajsh gjatë të cilës ajo ka qenë me leje lindje. Ankimet e saj pranë strukturave përgjegjëse ankimore në ISSH, nuk janë zgjidhur në mënyrë të favorshme ndaj ankueses dhe në këto kushte ankuesja i është drejtuar Komisionerit duke pretenduar se është diskriminuar për shkak të moshës nga ISSH.

Nga shqyrtimi paraprak i ankesës dhe bazuar në nenin 33, pika 4, germa “b” të ligjit 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, ku parashikohet se: “4. Ankesa nuk pranohet nëse:b) është e papajtueshme me dispozitat e këtij ligji;”, Komisioneri vlerëson se ankesa

¹ Sipas VKM nr. 92, datë 04.05.1978, konsiderohet vit i plotë pune për gratë, kur kanë realizuar 230 ditë pune në vit, përndryshe llogaritja bëhet me plotësim.

nuk duhet të pranohet pasi është e papajtueshme me dispozitat e këtij ligji, bazuar në arsyetimin vijues:

Parimi i barazisë para ligjit dhe i mosdiskriminimit, sanksionohet nga Kushtetuta në nenin 18, si një parim i përgjithshëm që përshkon të gjitha të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, prandaj ai duhet të gjejë shprehjen e tij në të gjithë legjislacionin shqiptar si dhe të zbatohet nga të gjithë, si nga institucionet edhe nga individët. Gjykata Kushtetuese në disa vendime të saj ka interpretuar nenin 18 të Kushtetutës, si dhe ka theksuar se parimi i barazisë synon që të gjithë të jenë të barabartë në ligj dhe përpara ligjit, jo vetëm në të drejtat themelore të parashikuara në Kushtetutë por edhe në të drejtat e parashikuara nga ligjet e tjera në fuqi. Gjykata është shprehur se: *“Barazia në ligj dhe para ligjit nuk do të thotë që të ketë zgjidhje të njëllajta për individë ose kategori personash që janë në kushte objektivisht të ndryshme. Barazia përpara ligjit dhe në ligj presupozon barazinë e individëve që janë në kushte të barabarta”, si dhe “Vetëm në raste përjashtimore dhe për shkaqe të arsyeshme dhe objektive mund të përliqet trajtimi i ndryshëm i kategorive të caktuara që përfitojnë nga kjo e drejtë”* (shih vendimet nr. 39, datë 16.10.2007, nr. 04 datë 12.02.2010, të Gjykatës Kushtetuese).

Neni 14 i Konventës Evropiane për Drejtat e Njeriut (KEDNJ), ndalon diskriminimin në gëzimin e të drejtave dhe lirive të përcaktuara në të, ndërkohë që Protokollin 12-të i KEDNJ-së, i cili është ratifikuar nga Shqipëria, ndalon diskriminimin në lidhje me “gëzimin e çdo të drejte të parashtruar nga ligji” dhe kështu ofron mbrojtje më të madhe se sa neni 14, i cili lidhet vetëm me të drejtat e garantuara nga KEDNJ-ja. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ), në mënyrë të vazhdueshme ka interpretuar se “diskriminimi” do të thotë që të trajtosh ndryshe pa një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm, persona të cilët ndodhen në situata të ngjashme dhe diferenca në trajtim, nuk bazohet në ndonjë justifikim objektiv dhe të arsyeshëm, domethënë, se trajtimi i diferencuar nuk ndjek një qëllim legjitim dhe nuk ekziston një marrëdhënie e arsyeshme të proporcionalitetit ndërmjet mjeteve të përdorura dhe qëllimit që synohet të realizohet. Sipas GJEDNJ, e drejta për të mos u diskriminuar e garantuar nga KEDNJ, gjithashtu çënohet kur pa një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm shtetet dështojnë që të trajtojnë ndryshe personat situata e të cilëve objektivisht e ndryshme.

Ligji 10221/2010 *“Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”*, i ndryshuar, rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me një listë jo shteruese shkaqesh, duke parashikuar në mënyrë të ndrejtëpërdrejtë mbrojtjen nga diskriminimi për shkak të moshës, të pretenduar nga ankuesja, duke sanksionuar në nenin 1, të tij se: “Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, gjuhën, shtetësinë, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, gjininë, identitetin gjinor, orientimin seksual, karakteristikat e seksit, jetesën me HIV/AIDS, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, pamjen e jashtme, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër”.

Bazuar në nenin 3, pika 1, të Ligjit 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, diskriminimi përcaktohet si : “çdo dallim, përjashtim, kufizim apo preferencë, bazuar në cilindo shkak të përmendur në nenin 1 të këtij ligji, që ka si qëllim apo pasojë pengesën apo bërjen e pamundur të ushtrimit në të njëjtën mënyrë me të tjerët, të të drejtave e lirive themelore të njohura me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, me aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, si dhe me ligjet në fuqi”.

Sipas ligjit, diskriminimi mund të shfaqet në disa forma, ndër të cilat, në formën e “Diskriminimit i drejtpërdrejtë”, e cila është ajo formë diskriminimi që ndodh kur një person ose grup personash trajtohen në mënyrë më pak të favorshme sesa një person tjetër, ose një grup tjetër personash në një situatë të njëjtë a të ngjashme, bazuar në cilindo shkak të përmendur në nenin 1 të këtij ligji (neni 3/2) ose në formën e “Diskriminimit të tërthortë” e cila është ajo formë diskriminimi që ndodh kur një dispozitë, kriter ose praktikë, e paanshme në dukje, do ta vinte një person ose grup personash në kushte më pak të favorshme për shkaqet e parashtruara në nenin 1 të këtij ligji në raport me një tjetër person ose grup personash, kur ajo dispozitë, kriter a praktikë nuk justifikohet objektivisht nga një synim i ligjshëm, ose kur mjetet e arritjes së këtij synimi ose nuk janë të përshtatshme, ose nuk janë të domosdoshme dhe në përpjesëtim të drejtë me gjendjen që e ka shkaktuar atë (neni 3/7). Ndërkohë, sipas nenit 6, të ligjit, trajtimi i ndryshëm është i përligjur dhe ndalimi i diskriminimit i përshkruar nga ky ligj nuk zbatohet në raste kur ka një qëllim objektivisht të justifikueshëm dhe të përligjur në bazë të Kushtetutës, të marrëveshjeve apo akteve ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë dhe legjislacioni në fuqi.

Në thelb të diskriminimit, është trajtimi i diferencuar dhe më pak i favorshëm, i shfaqur qoftë në formën e dallimit, kufizimit, përjashtimit ose preferencës dhe që ka për bazë një nga shkaqet e mbrojtura nga ligji. Pra, jo çdo diferencë në trajtim apo trajtim më pak i favorshëm gëzon mbrojtje nga ligji. Mbrojtja nga diskriminimi sipas ligjit garantohet vetëm për ato diferenca në trajtim apo trajtime më pak të favorshme që kanë për bazë një nga shkaqet e mbrojtura. Në mungesë të një shkakut të mbrojtur, jo çdo diferencë në trajtim apo trajtim i pafavorshëm konsiderohet diskriminim sipas ligjit. Gjithashtu, jo çdo diferencë në trajtim është diskriminim, por vetëm ato që nuk kanë një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm. Pra, nëse për diferencën në trajtim konstatohet se ka një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm, atëherë trajtimi ndryshe është i përligjur dhe nuk është i ndaluar nga ligji.

Duke mbajtur në konsideratë standardet dhe parashikimet e mësipërme ligjore, Komisioneri vlerëson se, ankuesja nuk ka ngritur pretendime për diferencë në trajtim ose për dështimin nga ana e ISSH, për të trajtuar ndryshe rastin e saj, për shkak të moshës, të pretenduar si shkak diskriminues nga ankuesja.

Si rregull, në lidhje me shkakun e pretenduar të diskriminimit, pala ankuese duhet të provojë në radhë të parë se, shkakun e pretenduar është një shkak që gëzon mbrojtje sipas ligjit dhe në radhë të dytë duhet të provojë ekzistencën e tij. E njëjta qasje gjen zbatim edhe kur pretendohet se diskriminimi ka ndodhur për më shumë se një shkak. Megjithatë, vetëm identifikimi i një ose më shumë shkaqeve, të cilat mbrohen në mënyrë të shprehur nga ligji, nuk është e mjaftueshme për të

ngritur një pretendim për diskriminim. Personi i cili pretendon se është diskriminuar për një ose më shumë se një, nga shkaqet e mbrojtura, duhet të parashtrorë fakte nga të cilat mund të prezumohet se ka një diferencë në trajtim dhe se kjo diferencë në trajtim pretendohet se ka si bazë shkakun ose shkaqet e mbrojtur/a.

Bazuar në përkufizimin që ligji i bën diskriminimit, jo çdo sjellje e kundërshtuar për paligjshmëri, është një sjellje diskriminuese. Një sjellje diskriminuese në çdo rast është një sjellje e paligjshme, por jo çdo sjellje e paligjshme konsiderohet diskriminuese. Ankuesja nuk parashtron fakte apo rrethana nga të cilat të mund të prezumohet se sjellja e ISSH, bazohet apo ka si shkak, moshën, të cilën ankuesja e ka pretenduar si shkak diskriminues. Ankuesja ka parashtruar problematikën në lidhje me pretendimin se përlllogaritja e pensionit të pleqërisë është bërë në mënyrë të gabuar, duke mos i'u njohur një vit e tetë muaj vjetërsi në punë gjatë kohës që ka qenë me leje lindje dhe ka identifikuar në formularin e ankesës moshën, si shkakun e pretenduar të diskriminimit, por nuk ofron asnjë shpjegim se si faktet për diskriminimin e pretenduar prej saj kanë lidhje/ndërveprojnë me shkakun e moshës.

Në thelb pala ankuese ka ngritur pretendime për përlllogaritje të gabuar të vjetërsisë në punë dhe si rezultat dhe masës së pensionit. Pasi ka ezauruar shkallët e ankimit administrativ pranë strukturave të ISSH, ankuesja përsëri nuk ka gjetur një zgjidhje të favorshme në lidhje me pretendimin e saj.

Në bazë të nenit 86, të ligjit nr. 7703, datë 11.05.1993 “*Për sigurimet shoqërore në Republikën e Shqipërisë*”, i ndryshuar, përcaktohet: “*Neni 86; Ankimimi: 1. Ankimi kundër vendimeve të përfitimeve bëhet në Komisionin e Ankimit pranë Drejtorive Rajonale të Sigurimeve Shoqërore; Ankimi në këto raste, depozitohet pranë sporteleve të shërbimit, në përputhje me legjislacionin që rregullon mënyrën e ofrimit të shërbimeve publike në sportel; 2. Ankimi kundër vendimeve të Komisionit të Ankimit të Drejtorisë Rajonale të Sigurimeve Shoqërore bëhet në Komisionin e Ankimit pranë Drejtorisë së Përgjithshme të Institutit të Sigurimeve Shoqërore;*

3. Ankimet e zgjidhura në mënyrë të pafavorshme bëhen në Gjykatë, vendimi i të cilës është përfundimtar;

4. Këshilli Administrativ përcakton përbërjen, numrin dhe procedurën e funksionimit të Komisionit të Ankimit pranë Drejtorive Rajonale dhe Drejtorisë së Përgjithshme të Institutit të Sigurimeve Shoqërore.”

Në këto kushte, Komisioneri vlerëson se, nuk hyn në kompetencën e këtij institucioni, shqyrtimi i pretendimeve që ankuesja ka ngritur kundër vendimmarrjes së Institutit të Sigurimeve Shoqërore, për sa kohë që ato nuk mund të konsiderohen pretendime për diskriminim, sipas parashikimeve të ligjit 10221/2010 “*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*”, të ndryshuar. Referuar nenit 86, pika 6, të ligjit nr. 7703, datë 11.05.1993 “*Për sigurimet shoqërore në Republikën e Shqipërisë*”, të ndryshuar, ankuesja duhet t'i drejtohet Gjykatës, për të adresuar pretendimin e saj për përlllogaritjen e vjetërsisë në punë dhe të masës së pensionit, për arsyet e pretenduara prej saj, si institucioni përgjegjës për të marrë në shqyrtim pretendime të kësaj natyre.

Në përfundim të shqyrtimit paraprak të ankesës, bazuar në nenin 33, pika 4, gërma “b”, të ligjit 10221/2010 “*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*”, të ndryshuar, Komisioneri arrin në përfundimin se, ankesa e paraqitur nga ankuesja H.D kundër Institutit të Sigurimeve Shoqërore, nuk mund të pranohet, pasi është e papajtueshme me dispozitat e ligjit dhe për rrjedhojë nuk mund t’i nënshtrohet procedurave të mëtejshme të parashikuara në ligj për shqyrtimin e saj.

Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi i rekomandon subjektit ankues, që, për problematikën e saj, t’i drejtohet për ofrimin e ndihmës ligjore falas, Komisionit Shtetëror për Ndihmën Juridike², ose Shërbimit Ligjor Falas³.

PËR KËTO ARSYE:

Mbështetur në nenin 21/1, nenin 32, pika 1/a, si dhe nenin 33, pikat 1, 4/b, të ligjit 10221/2010 “*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*”, të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

V E N D O S I:

1. Mospranimin e ankesës së paraqitur nga H.D, pasi nuk plotësohen kriteret përkatëse të parashikuara nga ligji nr. 10221/2010 “*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*”, i ndryshuar.
2. Kundër këtij vendimi lejohet ankim në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, brenda 45 ditëve nga marrja dijani.

KOMISIONERI

Robert GAJDA

² Me adresë: Pranë Ministrisë së Drejtësisë, Bulevardi “Zogu i Parë”, Tiranë.

³ Me adresë: Bulevardi: “Bajram Curri”, Pall: “Agimi”, Shk. 18, Ap. 322, Tiranë, Tel: 0422 53113.